

Psicologia Social del Món Contemporani

Codi: 102601

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	OB	3	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Luz María Martínez Martínez

Correu electrònic: LuzMaria.Martinez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Margot Pujal Llombart

Joan Pujol Tarrés

Martín Mora Martínez

Prerequisits

Es recomana haver cursat prèviament les assignatures "La dimensió social de la persona" i "Influència social i grups".

Aquesta assignatura, juntament amb la de "*Dimensió social de la persona*" de primer i la de "*Influència social i grups*" de segon, són la base que us prepara per a cursar la menció en *Anàlisi i Intervenció Psicosocial* i per a obtenir els coneixements necessaris sobre la dimensió psicosocial de la persona que és present a totes les mencions de psicologia.

Objectius

La complexitat i diversitat del món contemporani necessita de perspectives teòriques i eines metodològiques dins de la psicologia que puguin analitzar els fenòmens socials i que tinguin en compte alhora la igualtat de drets i la diversitat social, per tal de poder elaborar propostes d'anàlisi i d'intervenció concretes que portin a la inclusió social.

En aquesta assignatura es parteix d'una perspectiva interseccional per tal de donar compte de la construcció i el govern de la identitat i la subjectivitat en el món contemporani, des d'una perspectiva crítica que permeti identificar i analitzar els diferents eixos de desigualtat social que condueixen, d'una banda, a la precarització de la qualitat de vida tant de les persones construïdes com a l'altre, el desviat, l'anormal, etc., i de l'altra, als conflictes relacionals i socials entre persones que ocupen posicions socio-centrades i persones que ocupen posicions perifèriques.

A partir d'aquestes premisses s'estableixen els següents objectius per l'assignatura:

- Analitzar les problemàtiques del nostre entorn social des de la perspectiva psicosocial, a partir de la revisió de casos pràctics.
- Aplicar críticament les eines de la psicologia social per tal d'afrontar aquestes problemàtiques.
- Desenvolupar una perspectiva interseccional que tingui en compte els diferents eixos de desigualtat social (gènere, classe, ètnia, sexualitat, edat, accés al coneixent i la tecnologia, precarització,...).
- Reconèixer la transversalitat del sistema sexe/gènere en la producció de desigualtats socials.
- Identificar els efectes de desigualtat social en els àmbits de salut, sexualitat, cura, violència, interculturalitat, precarietat i accés a la tecnologia.
- Desenvolupar una perspectiva transversal i transdisciplinària en l'anàlisi dels fenòmens psicosocials contemporanis.

Competències

- Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
- Comunicar-se eficaçment, fent ús dels mitjans apropiats (orals, escrits o audiovisuals), tenint en compte la diversitat i tots aquells elements que puguin facilitar o dificultar la comunicació.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Escoltar activament per poder obtenir i sintetitzar la informació pertinent i comprendre el contingut.
- Fer revisions sistemàtiques a partir de la consulta de les diferents fonts documentals en psicologia per a recollir, ordenar i classificar dades i materials de recerca.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i apreciar les valoracions externes sobre la pròpia actuació.
- Reconèixer la dimensió social de l'ésser humà, considerant els factors històrics i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana.
- Treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i comparar conceptes i processos psicosocials que mostren la dimensió social del comportament individual de la persona.
2. Aplicar conceptes i identificar processos psicosocials en l'anàlisi del comportament de la persona en relació amb la seva pertinença a categories socials i al seu context social.
3. Aplicar conceptes i identificar processos psicosocials en l'anàlisi dels elements que faciliten i obstaculitzen la comunicació social.
4. Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
5. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
6. Documentar conceptes i processos psicosocials mitjançant la recerca d'exemples en la vida quotidiana.
7. Exposar públicament l'anàlisi i els resultats de recerques psicosocials.
8. Expressar preguntes i respostes sobre conceptes i processos psicosocials explicats en classe.
9. Identificar les principals tècniques de recerca d'informació en fonts documentals de la psicologia social.
10. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
11. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
12. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
13. Reconèixer i apreciar les valoracions externes sobre la pròpia actuació.
14. Treballar en equip.

15. Utilitzar la informació recollida i classificada amb les tècniques anteriors per a reproduir experiències clàssiques de la recerca psicosocial.
16. Utilitzar les tècniques de recerca d'informació en fonts documentals de la psicologia social per a produir diferents tipus d'informes o monografies científiques.

Continguts

PART I: EL GOVERN DE LA DIVERSITAT EN EL MÓN CONTEMPORANI.

Viure en la diversitat: tecnologies, gèneres, cultures

Sessió 1: Efectes de la tecnologia en la constitució del subjecte.

Sessió 2: La diversitat sexual i afectiva.

Sessió 3: La diversitat cultural.

PART II: EL GOVERN DE LA IDENTITAT I LA (DES)IGUALTAT EN EL MÓN CONTEMPORANI: EL SISTEMA SEXE/GÈNERE.

Sistema cultural sexe/gènere interseccional i mirada psicològica

Sessió 4: Sistema Sexe/gènere, desigualtat i identitat.

Sessió 5: Sistema Sexe/gènere: violència, models socials històrics i polítiques per a la igualtat.

Sessió 6: Sistema Sexe/Gènere, salut i psicologia incloent.

PART III: EL GOVERN DE LA CIUTADANIA I LA PROTECCIÓ SOCIAL EN EL MÓN CONTEMPORANI.

Crisi de la cultura de la cura i precarització

Sessió 7: Problemàtiques psicosocials del món contemporani: la crisi de la cura.

Sessió 8: El concepte de la cura: debats, dicotomies, nivells i dimensions destacables en la seva definició.

Sessió 9: Cap a la cura social: qüestions ètiques i una altra definició del subjecte de la ciutadania.

Metodologia

L'assignatura s'imparteix en grups grans i en grups petits.

Les classes en grups grans són classes magistrals (tipus conferència), mentre que els seminaris en grups petits es tracta de classes sobre casos pràctics on predominarà el treball en grup.

Les classes en grups grans es faran en sessions d'1 hora i mitja, una vegada a la setmana, durant 9 setmanes (13,5 hores en total).

Les classes en grups petits es faran en sessions de 2 hores, una vegada a la setmana, durant 12 setmanes (24 hores en total).

Nota: La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries. L'equip docent detallarà a través de l'aula moodle o el mitjà de comunicació habitual el format presencial o virtual/on-line de les diferents activitats dirigides i d'avaluació, tenint en compte les indicacions de la facultat en funció del que permeti la situació sanitària.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Anàlisi de casos pràctics (seminaris en grup petit)	24	0,96	6, 7, 8, 10, 11, 12
Classes teòriques	13,5	0,54	1, 2, 3, 8
Tipus: Supervisades			
Tutories	10	0,4	4
Tipus: Autònomes			
Elaboració treballs en grup	25	1	1, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 14
Elaboració treballs individuals	12	0,48	1, 4, 5, 12
Estudi	22	0,88	1, 2, 4, 5
Lectura i anàlisi de text	27	1,08	4, 5
Recerca de documentació	14,5	0,58	9, 15, 16

Avaluació

Per a superar l'assignatura cal obtenir una nota global igual o superior a 5, com a resultat del càlcul de les notes obtingudes en les quatre evidències d'aprenentatge (suma de notes proporcionals al valor percentual indicat per a cada evidència d'aprenentatge), tenint en compte que la EV4 serà considerada en la mitjana amb una puntuació de 0 quan el seu valor sigui inferior a 4 punts. Assolir una nota mitjana global inferior a 5 punts significarà que l'assignatura no ha estat superada.

Es considerarà "No avaluable" quan una persona presenti menys de 2 evidències d'aprenentatge, sinó s'indicarà la nota que resulti del còmput proporcional del nº d'evidències d'aprenentatge presentades.

Pot optar a recuperació l'alumnat que al llarg de l'avaluació continuada hagi realitzat 3 o 4 evidències i hagi obtingut una nota final inferior a 5 punts i major o igual a 3,5 punts. A la prova es podran recuperar les evidències de rendiment insuficient en un format anàleg al presentat durant el procés d'avaluació continuada. La nota total màxima que es pot aconseguir una vegada realitzada la recuperació és un 5.

Plagi o còpia: si es detecta en alguna de les entregues (treballs sobre casos pràctics o proves escrites) plagi o còpia, l'avaluació d'aquell treball serà 0, i si té lloc més d'una vegada, l'assignatura serà suspesa.

No es preveu que l'alumnat de 2ª o posterior matrícula s'avalui mitjançant una única prova de síntesi no recuperable.

Codi evidència	Denominació i lliurament	Pes	Format (oral, escrit o ambdós)	Autoria (in
EV1	CAS PRÀCTIC 1, lliurament SETMANA 5	25%	AMBDÓS	COL·LEC
EV2	CAS PRÀCTIC 2, lliurament SETMANA 8/9	25%	AMBDÓS	COL·LEC
EV3	CAS PRÀCTIC 3, lliurament SETMANA 14	25%	AMBDÓS	COL·LEC
EV4	PROVA TIPUS TEST, 2on període avaluatiu	25%	ESCRIT	INDIVIDU.

Enllaç a les pàgines d'avaluació de la facultat:

<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Ev1 Informe grupal cas pràctic 1	25%	0	0	1, 2, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 16
Ev2 Informe grupal cas pràctic 2	25%	0	0	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15
Ev3 Informe grupal cas pràctic 3	25%	0	0	2, 3, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 14
Ev4 Prova escrita individual tipus test	25%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5

Bibliografia

Lectures bloc temàtic "el govern de la diversitat en el món contemporani"

Agamben, Giorgio (2011) ¿Qué es un dispositivo? *Sociológica (México)*, 26 (73), 249-264.

Fairbanks, Daniel J. (2015) *Everyone Is African: How Science Explodes the Myth of Race*. Amherst, New York: Prometheus Books.

García Dauder, Dau (2015) *Psicología Social de Género. Proyecto docente*. Madrid: Dykinson.

Montenegro Martínez, Marisela; Pujol Tarrés, Joan; & Vargas-Monroy, Liliana (2015) Miradas, formas de hacer y relaciones en la constitución de una investigación crítica. *Universitas Psychologica*, 14(5), 1833-1852.

Reverter-Bañón, Sonia (2016) Reflexión crítica frente al neurosexismo. *Pensamiento. Revista de Investigación e Información Filosófica*, 72(273), 959-979.

Lectures bloc temàtic "el govern de la identitat i la (des)igualtat en el món contemporani: el sistema sexe/gènere"

Butler, Judith (2001). Sujetos de sexo/género/deseo. En: *El género en disputa*. México. Ed Paidós. 33-58.

Climent, Mª Teresa y Carmona, Marta (Coords.) (2018) *Transpsiquiatría. Abordajes queer en salud mental*. Ed: Asociación Española de Neuropsiquiatría. AEN Digital.

Fausto Sterling, Anne (2006) "Duelo a los dualismos" y "Sistemas de género: Hacia una teoría de la sexualidad humana". En: *Cuerpos sexuados*. Barcelona: Ed. Melusina. 15-46. 279-304.

FerrerPérez, Victoria (2017) *Feminismo y Psicología social*. Madrid: Editorial Grupo 5.

Pujal, Margot i Garcia Dauder, Silvia (2010) Desigualtats de gènere en temps "d'igualtat": mirades des de dins i fora de la psicologia. Hacia una psicología más igualitaria i transdisciplinar. *Quaderns de Psicologia*. Vol 12, 2. Monografía.

Pujal, Margot; Calatayud, Marina y Amigot, Patricia (En prensa): Subjetividad, desigualdad y malestares de género: una relectura del DSM-V. *Revista Internacional de Sociología*.

Textos clàssics:

Rubin, Gayle (1986) *El tráfico de mujeres. Notas sobre la "economía política" del sexo*. Nueva Antropología, Vol. 8, 30. 95-145. 1975.

Scott, Joan W. (1996) "El género. Una categoría útil para el análisis histórico". En Lamas, Marta (comp) *El género. La construcción cultural de la diferencia sexual* (pp. 265-302). Mexico: PUEG.

Wittig, Monique (2004) "El pensamiento heterosexual". En *El pensamiento heterosexual y otros ensayos* (pp.45-57). Barcelona: Egalés, 1980.

Lectures bloc temàtic "el govern de la ciutadania i la protecció social en el món contemporani"

Carrasco, Cristina; Borderías, Cristina y Torns, Teresa (2011) "Introducción. El trabajo de cuidados: antecedentes históricos y debates actuales". En Cristina Carrasco, Cristina Borderías y Teresa Torns (Eds) *El trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas* (13-96). Madrid: Catarata.

Daly, Mary; Lewis, Jane (2000) The concept of social care and the analysis of contemporary welfare states. *British Journal of Sociology*, Nº 51: 281-298.

Dones i treball, Grupo (2003) *Malabaristas de la vida. Mujeres, tiempos y trabajos*. Barcelona: Icaria.

Gómez, Lucía; Martínez, Luz M^a; Jodar, Francisco (2006) Psicología, identidad e política nas tecnologías de gobierno neoliberalis. *Psicología & Sociedad*, 18, 1, 7-14.

Hoschild, Arlie Russell (2001) "Las cadenas mundiales de afecto y asistencia y la plusvalía emocional", en Anthony Giddens y Will Hutton (eds) *En el límite: la vida en el capitalismo global*. Barcelona: Tusquets.

Molinier, Pascale; Legarreta, Matxalen (2016) Subjetividad y materialidad del cuidado: ética, trabajo y proyecto político. *Papeles del CEIC*, vol. 2016/1, UPV/EHU.

Pérez Orozco, Amaia; López Gil, Silvia (2011). "El análisis de las cadenas: ¿reproducción de un régimen de cuidados injusto?" En *Desigualdades a flor de piel: cadenas globales de cuidados*. Madrid: ONU Mujeres.

Thomas, Carol (1993) De-constructing concepts of care. *Sociology*, 27(4), 649-669.

Llibres complementaris del temari:

Bauman, Zygmunt (2001) *Lapostmodernidad y sus descontentos*. Madrid: Akal.

Beck, Ulrich; Beck-Gernsheim, Elisabeth (2003) *La individualización*. Barcelona: Paidós, 2003.

Elias, Norbert (1987) *El proceso de la civilización*. Madrid: Fondo de Cultura Económica.

Ehrenberg, Alain (2000) *La fatiga de ser uno mismo*. Buenos Aires: Nueva Visión.

Esping-Andersen, Gosta (1993) *Los tres mundos del estado del bienestar*. Valencia: Alfons el Magnànim.

Foucault, Michel (1976/1995). *Historia de la Sexualidad.1. La voluntadde saber*. Madrid: Siglo XXI.

Lash, Christopher (1999) *La cultura del narcisismo*. Santiago de Chile: Andrés Bello.

Lipovetsky, Gilles (1995) *La era del vacío*. Barcelona: Anagrama.

Sennet, Richard (2000). *La corrosión del carácter*. Barcelona: Península.